

Voor landschap bestaat geen markt

Een mooi land kost 64 miljoen, 600 miljoen, of nog veel meer, zo berekende het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Dat hangt af van je wensen. Het planbureau is daarnaast bezorgd over de zwakke positie van landschap in het politieke debat. De rijksoverheid zal zelf over de brug moeten komen als het op korte termijn landschapsdoelen wil realiseren.

Veel traditionele landschapselementen zoals houtwallen en hakhoutbosjes zijn gesneuveld in schaalvergroting van de landbouw in de vorige eeuw. Tegenwoordig zijn boeren en overheden voorzichtiger met de oude landschapselementen, maar nog steeds verdwijnt er stap voor stap landschapsschoon. Een van de oorzaken is, zegt het planbureau, dat landschap een collectief goed is waarvoor geen markt bestaat. Boeren en particulieren houden het landschap in stand maar deze kunnen de kosten niet op recreanten verhalen.

Snoeien

Het PBL ging voor verschillende opties na hoeveel beheer, herstel en ontwikkeling van het cultuurlandschap in Nederland kost. Jaap van Os, onderzoeker van Alterra, rekende uit hoeveel het beheer van de bestaande 'opgaande landschapselementen' en zaken als bomenrijen, houtwallen, grienden en hakhoutbosjes jaarlijks kost. Hij bekeek hiervoor op de kaart van Nederland hoeveel opgaande landschapselementen er zijn, en registreerde nauwkeurig

de tijd die boeren en andere beheerders kwijt zijn met snoeien en ander beheer.

Van Os kwam uit op een bescheiden bedrag: jaarlijks zou daarvoor 64 miljoen euro nodig zijn, bijna vier euro per Nederlander.

De overheden betalen overigens nu al de helft van die kosten, omdat de landschapselementen op publieke terreinen liggen.

De andere helft komt neer op de schouders van boeren, particulieren en non-profitorganisaties. Aan overheidssubsidies is er ongeveer drie miljoen beschikbaar, tien procent van de werkelijke kosten.

De 64 miljoen van Van Os is een stuk minder dan de 600 miljoen per jaar die de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap denkt nodig te hebben voor haar Deltaplan Landschap.

De vereniging wil een groot deel van de landschapselementen die de afgelopen eeuw zijn verdwenen weer herstellen. Door de aanleg van 200 duizend kilometer landschapselementen en 50 duizend kilometer fiets- en wandelpaden wil ze Nederland mooier en toegankelijk maken.

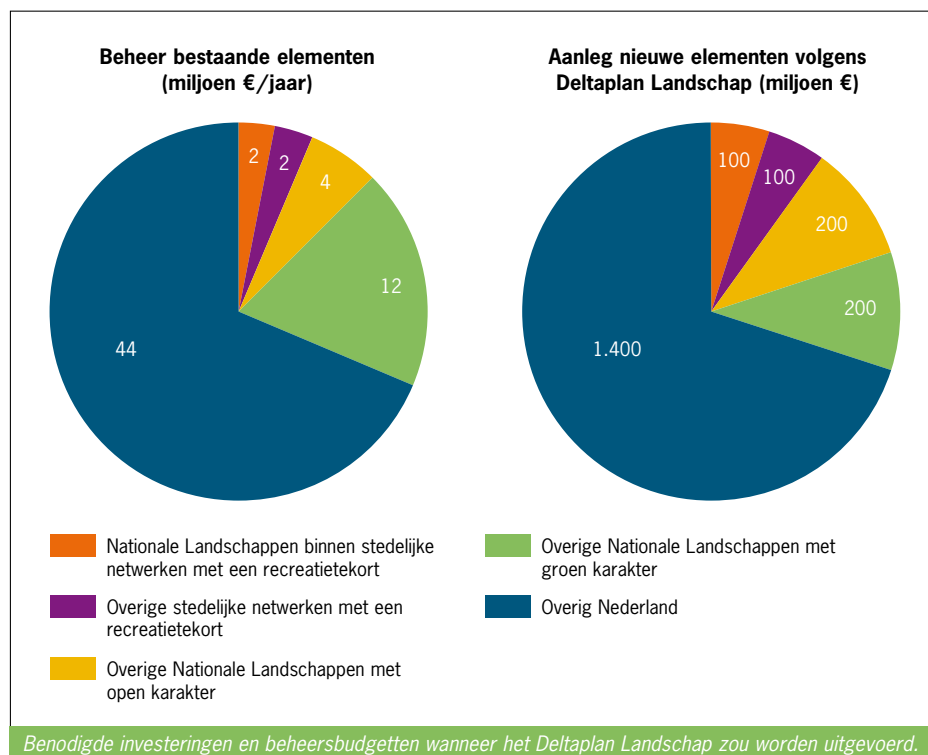
Volgens Hans Farjon, die vanuit Alterra werkt bij het PBL, moet je inderdaad aan bedragen in die orde van grootte denken als de maatschappij kiest voor zo'n ingrijpend herstelplan. Het planbureau constateerde in een reactie op de Agenda Landschap dat het landschap – ondanks een grote maatschappelijke belangstelling – een zwakke positie heeft in het politieke debat. Burgers, boeren, projectontwikkelaars, landschapsarchitecten, natuurbeschermers, ze hebben allemaal zo hun eigen opvattingen over wat er met het landschap moet gebeuren.

Sterkste partij

Het zorgt ervoor dat belanghebbenden met geld en een duidelijk doel voor ogen, zoals projectontwikkelaars en gemeentes die uit willen breiden, uiteindelijk meestal de sterkste partij zijn in een discussie.

Om dat op te lossen zou de rijksoverheid, volgens het PBL, duidelijker moeten aangeven wat zij van burgers, bedrijven en andere overheden verwacht. Het planbureau pleit daarom voor meer juridische mogelijkheden voor de provincies en het rijk, maar ook voor meer geld. "Als het rijk op korte termijn landschapsdoelen wil realiseren zal dit gefinancierd moeten worden uit de publieke middelen. De praktijk wijst immers uit dat financiering uit de markt vooralsnog niet voldoende tot stand komt", aldus Farjon.

Hoeveel geld verschillende opties voor beheer, herstel en ontwikkeling van landschap zouden kosten staat in een keuzemenu van het PBL. Een minimale variant waarbij vooral wordt geïnvesteerd in Nationale landschappen vlakbij steden met een recreatietekort, kost eenmalig 100 miljoen. Het mooiste plan vergt een eenmalige investering van 2 miljard. "En dat kan nog veel meer worden als je ook de restauratiekosten voor gebouwde monumenten mee wilt nemen", zegt Farjon. "Maar ik ben benieuwd of dat met de huidige economische vooruitzichten ook gebeurt."

Cluster	WOT Natuur en milieu
Informatie:	www.kennisonline.wur.nl
Contact:	Jaap.vanOs@wur.nl 0317 - 48 18 74 Hans.Farjon@wur.nl 0317 - 48 16 41